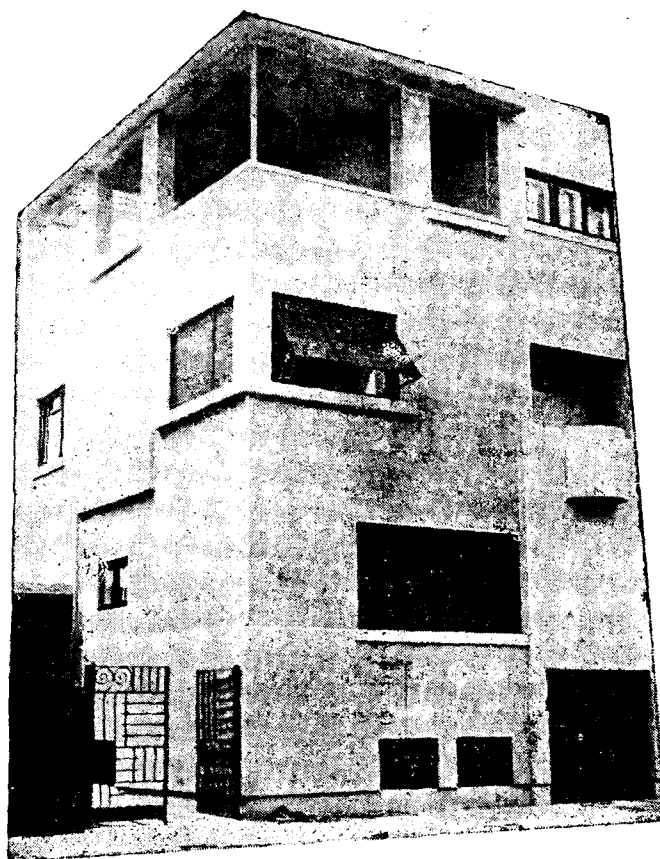

CONTIMPORANUL

Casa
din strada
General Ipătescu
de
Marcel Iancu

CUPRINSUL:

SEMNE NOUI

ERI

DESEFRUNZIRE

IULIU MANIU

SPIRITUL SCĂRII

INGERII CĂZUȚI

CALUL ȘI CALAREȚUL

ARHITECTURA SOCIALĂ

PAMFLET CONTRA LUI MONSIEUR TESTE

SEX SLAB

NOTE. CĂRȚI ȘI REVISTE

de EMIL RIEGLER-DINU

de ION VINEA

de EMIL RIEGLER-DINU

de PRINCIPESA BIBESCU

de JACQUES COSTIN

de TANA QUIL

de GERHARDT VON MUTIUS

de MARCEL IANCU

de LUCIAN BOZ

de BARBU BREZIANU

de EM. RIEGLER-DINU, MIRCEA GRIGORESCU.

CONSTANTIN NOICA, BARBU BREZIANU

Clișeele de: Irina Codreanu, Militza Petrașcu, Merica Râmniceanu, Marcel Iancu, Lucia Bălăcescu, H. Daniel, Ion Jalea

Merica Râmnicăneanu: Frescă de boltă (Biserica din Lipova)

SEMNE NOU I

de **EMIL RIEGLER-DINU**

DEVIEREA DIRECȚIEI

Se umflă pânzele, repede desfășurate pe catar-ge, odgoanele întinse vibrează, corabia lunecă ușoară pe albastrul matinal cu irizații de aur...

Dar noul căpitan părăsește direcția obișnuită. Caută alt post. Dintr'o mișcare, întoarce pânzele în larg, spintecă pieziș vântul, navighează împotriva-i, când pe un bord când pe celălalt al vasului. Luvăiază. Se apropie încet dar sigur de portul dorit.

De aproape și de departe, prietenii îl urmează pe calea cea nouă, împotriva obiceiului, nepăsării și lenei.

Sus, în senin, o flotilă deabia perceptibilă ca un cârd migrator își oferă decodată în looping pânzele și aripile de metal lucitor ca foile jucăuse scuturate din țării în bătaia soarelui.

Căpitanul poate dispărea cum a venit printr'o minune a cursei cu avionul. Dar mâna de oameni, chemată la viață prin el va continua opera în ritmul pe care l'a indicat și cu sufletul despersonalizat pe care l'a pus în fiecare dintre noi. Căci va fi șeful nostru și al unei noi rase, cititorul unei noi tradiții.

Întâmplarea va fi înlăturată. Tradiția noastră va fi mai puternică. Urmașii noștri o vor continua și întări.

Vom fi puțini în jurul Lui, contra celor mulți.

Dar talentele și valorile vor fi suficient de multe ca să nască noi școli sportive, comerciale, filozofice și artistice. Și înainte de toate se va face o nouă politică.

POLITICA ȘI CULTURA

Prin politica înverșunată de partide, an de an, dela războiu încoace, cei mai buni și talentați din

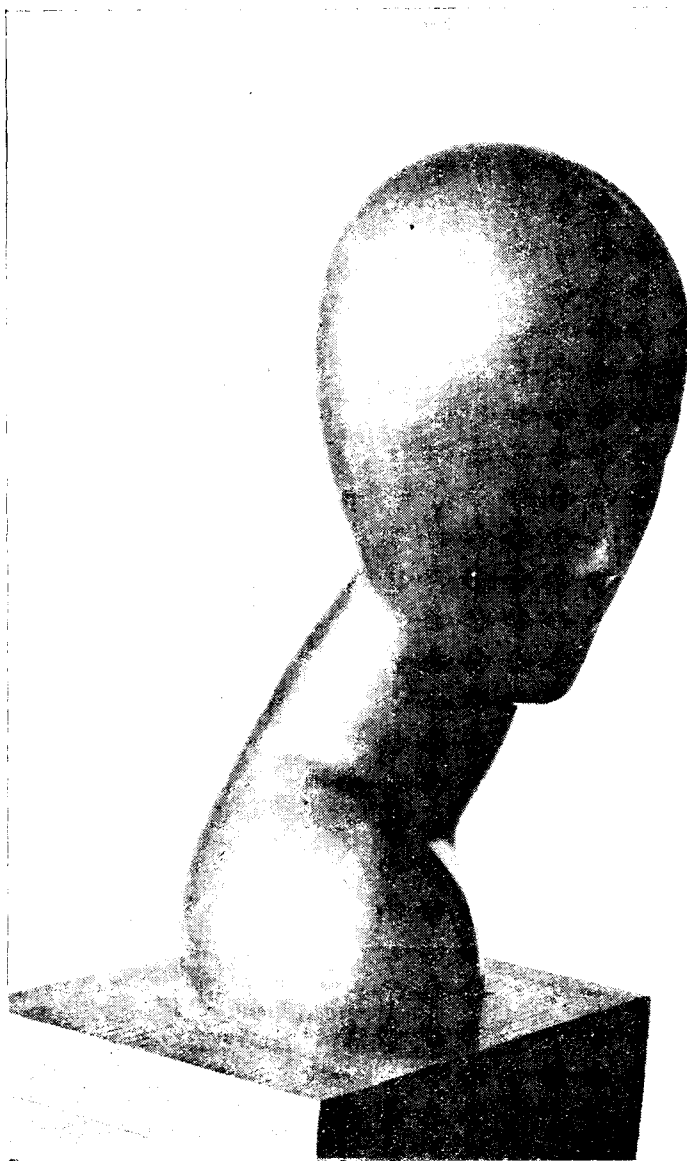
vechia generație au fost sustrași propriilor lor ocupații și meserii. Și-au dat maximumul rendementului de înțelepciune, stăpânire de sine și voiață pentru chestiuni politice naționale, economice, militare, comunicări în parlament și în străinătate. Iar cultura românească au lipsit-o de vlagă.

În istoria culturală a României postbelice centrul de greutate s'a strămutat.

Nu contăm în concertul european cultural. Nu cutezăm să numim nici poet, nici prozator, nici artist, nici om de știință pentru candidatura la un ideal premiu Nobel. Ce înseamnă această decădere în originile ei?

Cităm în „Cuvânt în urmă” al Almanahului „României june” din Viena de acum 5 ani, rândurile de pătrundere psihologică ale lui Eminescu prin care se constata că Românilor le lipsește creșterea. Adăugăm că pentru complectarea educației, locul tinerilor studenți nu e la Universitate, ci mai degrabă în legiunea Cercetărilor. Dar indiferent de educația fizică și morală, cât privește specializarea culturală, școlile noastre superioare au nevoie de reformă și armonizare. Cele de azi sunt bazate pe mediocritatea cea mai dubioasă cu învățători și planuri de învățătură cu scopuri beligerice. Și tinerii titrați de 25—30 ani, cu studii precare, se înghesuie la situații, părându-li-se rușinos de a nu avea o funcție bine remunerată la Stat. Și ei ca și cei bătrâni cari îi protejează fac politică în dauna culturii.

Cultura și Statul sunt antagoniști. Toate vremurile de strălucire culturală au însemnat decadență politică. Politicienii înșiși declară nu numai literatura, dar și jurnalismul cultural ca nepolitic și chiar antipolitic. Îmbunătățirea învățământului și corpului profesoral e de altminteri ultima preocupare a unui ministru de finanțe.

*Irène Codréano : bronze ;
(sculpture acquise par le musée de l'hôtel-de-ville de la Haye).*

INTRE REGE ȘI REVOLUȚIE

Dar pe patul de suferință politic, poporul nostru a întinerit și și-a regăsit spiritul pe care-l pierduse prin sterilele căutări și afirmări în țară și străinătate ale bătrânilor politicieni.

Dezordinea politice de până acum, constituită prin coexistența în toate spiritele cultivate a ideilor celor mai deosebite, a normelor de viață celor mai opuse trebuie să dispară. Nimeni nu mai așteaptă norocul dela politică. Ni se pare copilăros că pașoptiștii mureau pe baricade pentru libertate — noțiunea ce cu două tășuri.

Intre gestul sportiv ce conține atâtea elemente de frumusețe eroică a aterizării M. S. Regelui Carol II din sborul de peste Carpați și declarațiile de club ale fruntașilor politici, preferăm gestul regal.

Dar în general, politica europeană de azi nu e nici măcar adevărată politică de Stat cât concurență de grupuri financiare. Un număr covârșitor de fruntași ai opoziției democratice susținuti de un grup financiar, atacând guvernul, lovea într'un grup financiar cu interese potrivnice patronilor lor. Avem din ce în ce mai simțitor un corectiv în viața politică prin presa indepen-

dentă intelectuală. Efortul cel mai real al publicisticii române de după războiu a fost ridicarea gazetei la un nivel înalt cultural. Și totuși cine nu știe că la noi ca și aiurea, atâtea cititori sunt sugestionați de reportagii, articole de fond și telegrame comandate de marii capitaliști, ca Rothermere, Coty sau Hugenberg? Libertatea scrisului transformă astfel prin puterea sugestiei în sclavie spirituală opinia publică atât de lesne influențabilă. Dar presei îi va încumba rolul de a semnala deviația capitală de direcție politică actuală. Dorită de câțiva fruntași politici și intelectuali, e deabia perceptibilă pentru politicieni, obișnuiți de a trata politica la ghișeuul băncii.

Singurul element care ne-ar mai putea scăpa din ghiarele banului ar fi jertfa vieții noastre pentru revoluție sau dictatură. Cu elementele actuale, prin voința Regelui prestigiul acestei țări nu se va putea căpăta decât prin monarhie și în extremis dictatură. Increderea în conducerea Lui va însemna renunțarea la critica și țigănia parlamentară. Valorile se vor strânge în jurul Celui care conduce prin exemplu, fără multă vorbă. Numai viața de stat puternic concentrată în mâinile Suveranului și niciodată un sistem lege sau program de partid va determina noul ritm al re-

generării naționale. Suntem sătui de legi inoperante sau curând anulabile — vrem oameni noi, oameni tineri.

OAMENI NOUI

E de preferat elanul poate unilateral dar vital al tinerilor, într-o epocă de decădere a politicianismului.

Au mai puțină formă. Spiritul ce-i animă nu e feminin sau bătrânesc formal ci tânăr, bărbătesc, fecund revoluționar.

Oricât de virtuoși ar fi bătrânii, viciile tinerilor sunt regeneratoare. Tineri vânjoși, pământeni, etnici, sportivi vor fi socotiți păgâni cu vorba lor deschisă și îndrăzneală față de disimulațiile ortodoxilor bizantini sau rezervele mintale ale catolicilor iezuiți.

Tinerii ori cât de pierdevară și de păgâni, au vicii mai puțin dăunătoare decât virtuțile bătrânilor. „Virtutes ethnicorum splendida vitia” spune St. Augustin. O asemenea strălucire de viciu ale virtuților tinerilor păgâni, — fie ca deocamdată doar exterioară — va fi tonicul regenerativ al nației cu politică îmbătrânită și coruptă. Epoca de supremație birocratică a bătrânilor și — în sensul filozofic — a femeilor a trecut. Trebuie să li se treacă mâna bărbaților și tinereții.

LITERATURA ARTA ȘI SPORTUL

Tot așa precum cu vorbe mari de club se face politică proastă, cu sentimente frumoase se face literatură plată! Generației tinere nu-i mai spune nimic cuvântul sforăitor al romancierilor de duzină, al poezilor estetizanți, certați cu geniul limbii sau al doctrinelor politice de periferie moscovită.

Desigur că tiranii intelectuali vor înregistra cu bunăvoință ivirea unor maniere futuriste, dulcigării moderniste complicate ale micilor școli literare. Dar cuvântul scurt și cuprinzător care păsește drept la țintă, și care se adresează tinerei generații, acela va interesa. Un om de gust, de școală veche va epuiza volume de argumente pro și contra înainte de a găsi soluția ca într-o ecuație algebrică, soluția unică. Precizia aceasta matematică e dorită, căci în artă ca și în știință suntem obsedați de liniile simple ca de numerele geometrice platoniciene.

Trebuie să putem reduce operele literare la gesturi posibile de prins pe ecranul cinematografic. Dar unde sunt poezii care pot cânta performanțe atletice, pătrunși de Erosul sacru al admirației pentru sport?

În această ordine de idei, triumful gesturilor sportive constituie triumful tinereții asupra bătrâneții. La sport ca și la cinematograful punctul central al interesului e frumusețea și îndemânarea corporală. Aceasta nu poate fi generală decât la cei tineri. Bătrânii prin excepție se pot transmuta și ei în ritmul tinerețesc sportiv. Goethe la 70 de ani vorbea către Eckermann de acea „wiederkehrende Pubertät des Geistes”, reîntoarcerea pubertății spiritului.

Bătrâni ca Olimpianul din Weimar au fost și sunt mai tineri decât tinerii formalști, pedanți și fizicește îmbătrâniți.

Eckermann nu găsea în splendidul exemplar de

umanitate. În trupul lui Goethe, mort în 1832 la 83 de ani, nici o urmă de grăsime, slăbire sau degenerare. Poetul trăise cu trup și suflet o viață sănătoasă, sportivă și erotică, așa precum o preconiza: „Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mă dumiresc mai bine că viața nu ne e dată aci decât ca s'o trăim”.

Valorile culturale prin accentul pe imperativul vieții, nu s'au irosit. Prin această mutație în ordinea lor s'au efasat doar, cedând pasul elementului vital, sportiv, bărbătesc, tinerețesc. Epoca premergătoare nouă, preamărind școala, a fost mai degrabă a belferilor. Uitase de viață care totuși sună în ecou goethian la Coșbuc: „căci viața ne e dată ca s'o trăim”.

În momentul când viața în expresia ei de auto-ironie, „sportul” apare ca o valoare în sine, independentă și radiantă, celelalte valori — știința, economia politică, — trebuie să treacă la periferia interesului unanim.

ÎN CAUTAREA UNUI NOU STIL DE VIAȚA

Unde vom căuta semnele noului stil al secolului XX? În realizările care produse de ritmul vital, simplifică economia arhitectonică și linia plastică lăsând artei rolul ei curat de divertisment. Căci arta nu mai e azi centrul de gravitate al preocupărilor noastre. Caracterul umanitar patetic și religios al neoromanticilor catolici sau al neosemănătoristilor ortodoxi va fi înlăturat cu desăvârșire din plăcerea estetică. Pentru tânărul sportiv, arta trebuie să-și păstreze liniile ei pure, caracterul ei de agrement, în marginea activității noastre creatoare, cu auto-ironie și grație.

Religia trebuie să rămână aceea ce e: nu un element lateral la modă ci un imperativ vitalistic al conștiinței în transcendență spre Dumnezeu.

Noul stil de viață pe care-l căutăm în artă ca și în politică trebuie definit prin dorinți și intensități de voință. Nu va avea formă ornamentală și decorativă ca celelalte stiluri istorice. Dar dezordinea completă i-ar fi prăpastia, conservarea tradiției i-ar fi defavorabilă. Maestrul faptelor și tovarășii lui vor ține seama de tendința spre desumanizare, spre simplificarea extremă a liniilor, a gesturilor și a expresiilor, de semnele acelui more geometrico sub care trăim. Nu se va întoarce la primitivism ci va utiliza mașina tehnică. Se va sluji de rezistențe ca pe vaporul cu pânze, captând vântul potrivit și luptând, alături de obiceiul pământului și al Fetei contra modei împrumutate și metehmei. Așa va trece de stâncile promotoriului cu bine, întovărașit de corăbierii generației.

Principiul artistului și poetului va fi de a se lăsa chemat de ritmul imperios al vieții noi. Să cânte. Va avea harul dumnezeesc înăscut al talentului, va avea deprinderea învățată pentru a întrebuința talentul, dar va aștepta clipa prielnică.

Sentimentul acesta al epocii noi se va ridica și se va purifica în fecunda inactivitate a lunilor de vacanță. Meditațiile vor fi mai rotunjite după o performanță de înot, alergare sau călărie, favorizate de plimbări agreste prin sate, la munte și la mare. Când vom reveni din acele excursii odihnitoare, vom fi preparați pentru ideile marilor înfăptuirii.

Marcel Iancu: desen.

ERI

În bruma visului palid chip de tăcere
ascuți sângele cum freamătă amintire
grea ești osândă pe-al lui drum rotund
singur refren pe moara de viu amurg

Sângele
nu l'ai vrut și în el ți-ai sleit totuși privirea
asemeni soarelui supt îndelung în toamne
Tu crești suspinul trecerei prin mine
— cum dor pustiurile astfel răscolite —
și întârziezi zăpezile și umbra acelui an.

Și a fost vacanța de silabe stelare
ca fântânile isbucneau diminețile
vara seria în asfalt, prăfuia lanurile
Dece s'a frânt cântecul fără gând
dece s'a dus înțelesul cel neajuns.

Au rămas rari cuvinte de prund
viața se smulge din acest trecut
din două dureri de șearpe rupt
iată-l
spre ce crepusculari ghețari spre ce poleire
de medical asfințit
sângera sbuciumul zădărnicit

ION VINEA

1925

Desfrunzire

Culmea codrului se 'ndoaie
Ca spinarea de pisică
Din ruine de-amintiri
Foile de aur pică...
Vise rele suflă'n ploaie
Și în trâmbe de-amurgire
Foaie după foaie.

Moartea, mână de nabab
Strânge aur din colnice
Și-l aruncă 'n vânt. Un brad
Își întinde brațul slab :
Ca la jocul de arșice
Podul palmelor de cetini
Prinde galbenii ce cad.

EMIL RIEGLER-DINU

Iuliu Maniu

de Principesa Bibescu

La Bădăcini, pe moșia sătească a Maniilor stăruie un vechiu păr, frate și contemporan al nuceului meu din Mogoșoaia. Cel mai bătrân moșneag din partea locului nu-și amintește să-l fi văzut mai puțin bătrân. Pe vremea lui chiar se spunea că arborele ar avea 200 de ani, ceea ce nu se văzuse de când lumea la un păr. Și minune mai mare decât vechimea i se laudă rodnicia lui. În toți anii înfloarește alb ca rufe și dă pere de acele îmbujorate numite cesărești.

Pomul acesta știe tot ce-au avut pe inimă neamul Maniilor. A fost duhovnicul, prietenul și mângâietorul generațiilor. Ioan a plâns în copilăria sa pe maică-sa sub ramurile îndoit, aduse în chip de leagăn; a vrut să fie înmormântat sub crenștile lui dese. E martorul jurămintelor lor, judele faptelor lor, sfătuitoarea la primejdii, arbitru luptelor lor cu soarta. I-au jurat fiecare lucruri ce-au înfăptuit. E paznicul credinței lor: tinerii i-au încredințat dragostile lor, mamele copiii lor condamnați, femeile credința lor. Sub umbra lui înstelată Iuliu Maniu s'a logodit la douăzeci de ani cu sfânta cauză: bărbatul care se consacră persecuției nu va avea altă femeie decât Ideia de când e student în drept și până la încorporarea sa forțată în armata austro-ungară, timp de 15 ani, dubla monartie îl ține în cușcă; va fi lipsit de pasport. Ca toți aceia care au răspuns chemării sângelui nu va trece granița decât prin codru sub manta pădurii, prin vama numită a Cucului. Strigătul obstinat și melancolic, vocea omenească a păsării veșnic ascunsă care se aude fără a fi zărită e semnalul știut care deschide transilvănenilor granițele mute și pline de mușchi.

Iuliu Maniu, deputat Român în parlamentul ungar din 1906 până la 1910 nu va mai putea ieși altfel din limitele imperiului habsburgic. Războiul îl găsește membru al consiliului național din Transilvania și avocat consistorial pe lângă episcopia greco-catolică din Blaj. Subțire și de un aspect rece în redingota de doctrinar, e tânăr de tot încă dar autoritatea sa, recunoscută încă de atunci de toți Românii imperiului opresor se întinde la deputații celorlalte națiuni subjugaite.

Până în 1915, pe Wilhelm II nu-l părăsise nădejdea de a vedea România urmând politica regelui Carol. Erzberger, omul de încredere socialist al împăratului, pleacă în luna lui Iunie pentru Viena însărcinat cu o misiune secretă.

În aceeași vreme, tatăl meu moare la București și contele Czernin, pe atunci ministru al Austro-Ungariei, notează în raportul său către împărat publicat de atunci în cartea austriacă roșie, că această moarte trebuie să fie socotită ca un eveniment favorabil politicii puterilor centrale în România.

Iuliu Maniu întreține din timpul doctoratului său bune relații cu un mare senior din Viena dintr-o familie celebră din secol în secol pentru înălțimea sa de spirit: principele Alois Lichtenstein. În palatul acestui principe, tânărul avocat din Blaj va întâlni emisarul împăratului german.

La întrebarea lui Erzberger: „Ce vor Transilvă-

nenii?”, va răspunde printr-un memorandum, unul din acele memorande care duc pe autorul lor de-a dreptul în pușcărie. Maniu e în tradiția sa: aceea a lui Mebeș, a lui Coroianu, a unchiului Simeon Bărnăușiu. Împăratul Wilhelm vrea să cunoască doleanțele poporului român din Transilvania? Le va cunoaște. Ele scamănă de altminteri leit cu cele ale Polonezilor, cu cele ale Alsacienilor și Lorenilor. O telegramă lungă pornește pentru Teschen, marele cartier general de unde Wilhelm II supraveghează operațiile aliatei sale Austro-Ungaria. Erzberger se reîntoarce la palatul Lichtenstein cu propunerile vulpei germanice: Toate libertățile acordate cu o singură condiție: ca Maniu să semneze în numele consiliului național, un apel către Românii din regat să vie să lupte alături de imperiile centrale. Numai astfel vor putea desrobi pe frații lor. Pentru a îndupleca pe Iuliu Maniu să semneze, Erzberger afirmă că izbânda e foarte apropiată. Se face stăruitor: prin el împăratul vorbește acestui mic avocat din Blaj, nu se va lăsa convins?

„Într-o familie în care tatăl a murit, fratele mai mare ia comanda altminteri întră dihonie în familie. Fratele cel mare e guvernul din București. E liber, are diplomația sa, atașatii săi militari, vede, aude. E ca omul de pe un foișor. Nu se cade să-i poruncim noi felul de purtare, din fundul temniții noastre”. Negocierile sânt rupte.

Pentru vina de a nu fi lăsat să i se smulgă iscălitura, Iuliu Maniu va părăsi Blajul unde era mobilizat și imobilizat pe loc de la începutul războiului în calitate de suspect. Cu gradul său de caporal de artilerie de munte e încorporat armatei austro-ungare: va pleca. N'a avut nici măcar permisiunea să meargă la Bădăcini să-și sărute pe mamă-sa, să îngenunchieze pe mormântul tatălui său la rădăcina bătrânului păr. Douăzeci și opt de luni de serviciu pe front, în prima linie, constituie pedeapsa pentru neascultarea sugestiilor împăratului german. Pedeapsă într'adevăr drăcească și care întrece în oroare tot ce știm despre războiu deoarece sufletul lipsește din ea. Să mori fără patrie pe un câmp fără onoare. Acest războiu e omicidul în contra ta însuși, obligatoriu și involuntar, un supliciu pe care mintea se refuză să-l înțeleagă. În Europa vinovată din 1914 până la 1918, sute de mii de oameni au fost asemenea sinuciși fără persuasiune. Printre ei, Iuliu Maniu care va lua din propria experiență forța de care va avea nevoie în ziua revoluției.

În sat la Bădăcini, doamna Clara așteaptă cu îndărătnicie liberarea nației sale de către fiul său și Cornelia se roagă. Dar în primăvara următoare odată cu dulcele cântec al cucului sosesc vești mari. Mateiu Popp, fiul Elenei, nepotul lui Iuliu Maniu, locotenent de artilerie în armata austriacă a izbândit, potrivit dorințelor sale: s'a bătut pe Piave; e rănit dar are fericirea de a fi în rândurile armatelor din Italia: moare în spitalul din Genova la vârsta de douăzeci și patru de ani, răpit de o moarte pricinuită de adevărații lui dușmani.

Doamnei Clara i se pare că în acest an poa-

Lucia Demetriad-Bălăcescu : Bar Venețian

mele se coc straniu de timpuriu. Perele cesărești roșeau în clipa când fiul său, înaintat locotenent, veni în permis la Bădăcini pentru prima dată de doi ani și jumătate de când fusese încorporat. Ea singură și poate și bătrânul păr sânt depozitarii marei taine: cu complicitatea unui medic al regimentului de naționalitate ceh, Iuliu Maniu, sub motiv de sănătate va pleca la Viena. Va reuni pentru revoluție regimentele de infanterie 62 și 64, formate în întrgime din contingente transilvănene. În luna lui Octombrie 1918 are 54.000 oameni sub ordinele sale și trimite ordinul la două alte regimente de infanterie care sânt la Praga să asculte de guvernul lui Massaryck. Viena e a lui. Ströger--Steiner, cel din urmă ministru de rășboiu austriac, oferă atunci acestui locotenent colaborarea și un apartament în Minister. La 2 Decembrie 1918, unirea Transilvaniei, a Bucovinei și a Banatului cu vechiul regat e proclamată la

Alba-Iulia. Iuliu Maniu, președintele consiliului național și Alexandru Vaida-Voevod pleacă la București și iau parte îndată la consiliul de miniștri ai României.

Douăsprezece ani au trecut, astfel cum se obișnuese să treacă în vise, într'o clipă. A zecea aniversare a unității naționale a fost celebrată la Alba-Iulia în luna lui Mai 1929. Iuliu Maniu, fiul doamnei Clara e președintele consiliului României una și indivizibilă.

Corpul lui Mateiu, fiul Elenei, a fost adus de pe țărmurile Mediteranei unde a căzut până la tulpina bătrânului păr, alături de corpul bunicului său. Ioan Maniu, care a trăit și a suferit pentru Idee ca ei toți...

Imi place a gândi că cenușa acestui tânăr a făcut ocolul mării sfinte a latinilor spre munții Apuseni pentru a se odihni înșfârșit sub un pom în floare din Transilvania.

Spiritul scării

de Jacques G. Costin

lui I. V.

Se decompune în două părți aparent distincte:

- a) spiritul;
- b) scara;

Contrariu indiferenței pe care și-o păstrează în dicționar, asociate fiecare impietează asupra interesului celeilalte.

Coborând scara, spiritul numără treptele, una câte una, dela prima mișcare. O diversiune pentru problemele din ajun.

Seara, la înapoiere, spiritul își reia aritmetica mai curând pentru a nu uita când ajunge, decât ca să verifice constanța scării.

Sus cifrele nu corespund. O confruntare pare permisă. În speranța unei greșeli de memorie coboară și urcă răsipcat.

Memoria i se dovedește credincioasă dar și diferența neschimbată. Mai rece decât indiferența.

Se proclamă fără interes și-i oferă o satisfacție: să coboare și să urce absent.

Dar renunțarea la o certitudine ar putea fi interpretată slăbiciune — deși nu-l vede nimeni.

O singură concesie: metoda surprinderii. Nemișcat numără repede de jos în sus și controlează simultan constanța de sus în jos.

Fără folos. Scara nu se pretează la subtilități

ÎȘI JURĂ CA A TERMINAT

Și aplică proba elementară. Numărarea pe sărite cu intervale de soț și fără.

ULTIMA DOVADĂ DE IMPARȚIALITATE: Cercetează dela jumătatea relativă a scării în jos și în sus notând cifrele deosebit. Adună și scade.

Urcă cu ochii închiși, irevocabil.

Sus găsește meru o treaptă mai mult! Poate n'ar trebui numărată la coborîre... Se află la nivelul pornirii. De unde se numără o scară exact?

Acest dezechilibru îl clatină serios. «De câte ori s'a asociat cu un substantiv, în aparență convenabil, a avut neplăceri».

Constrâns să părăsească o experiență vicioasă, își propune să uite pe viitor și scara și florile ei spirituale.

De atunci, spiritul consacrat propriilor interese, numără scările numai la coborîre.

Pentru urcare întrebuințează noul ascensor (cu oprire automată în caz de primejdie) pe care proprietarul a binevoit de curând să-l instaleze.

ORICINE SE CREDE ATINS DE SPIRITUL SCĂRII, SA SE MUTE PE LOC LA PARTER.

Ingerii căzuți

de Tana Qull

Cărțile povestesc despre ingerii căzuți, Luceferii raiului neștiutor de ofensa morții.

De fapt ingerii toți s'au prăbușit, rupând pânzele moi din firele subțiri. Ei sunt, în vasta împărăție a lui Dumnezeu, cei mai îndurerați.

Cu fiecare pas durerile lor se aprind și se îmbrățișează iar cu vremea ele devin faruri puternice pentru drumurile noastre pe pământ. Ingerii sădese lumini, pe bolți, adevărate vârste de argint. Împărăția lor este noaptea.

Și ei cunosc iubirea fără de noroc. Ei sunt urși să se caute unul pe altul în singurătatea cerului dar asemănarea lor prea mare îi face să nu se găsească niciodată.

Credința noastră, a muritorilor despre ei — a înfrățirilor — este foarte nedreaptă. Ei nu sunt frați, ei numai amanți care s'au pierdut pe pământ și se caută în cer.

Nici ruga, nici atotputernicia, nici beția nu așează patimile între ei. Nu cunosc nici otrava, nici nebunia. Sunt albaștri și cuminți. Cunosc în schimb din belșug tristețea. Iar muritorii pot să-i cunoască pe ei, ceeace mărește tristețea lor. Fiindcă de obicei muritorii îi îndrăgesc — dar mai ales femeile — și ei nu pot să răspundă iubirilor lor. Covârșiți de dragostea tristă ce urmăresc în cer — ei îi rămân vesnic credincioși, căci ingerii sunt iradierea ideii de frumusețe statornică.

De aceea, conștienți de durerea pe care o pricinuesc, toată mângâierea ce aduc, este scutul aripilor imense pe pământ. Aceasta este și resemnarea lor în viața pustie ce-i așteaptă în cer. De fiecare dată când vine noaptea ei își caută alinarea, alinând.

Când întunericul nopții este prea des, aceasta e o dovadă de absența ingerilor femei, și durerea lor zace între coloane de granit. Dar când tovarășele lor sunt printre ei, atunci lumina fermecătoare a aripilor lor se amestecă în tăcere: căci ingerii n'au ochi, cum greșit îi arată chipurile din pozele pentru copii, ei toată lumina lor stă în strălucirea neobișnuită a aripilor lor, care umple tăcerile și crește în intensitate pe pământ, lunecând nu ca soarele orbitor și gol, ci ca luna plină pe nemărginitele câmpii.

E singurul și marele fapt al dragostei lor...

Instinctul de a fi buni și de a mângia pe cei trudiți, fiind cel mai puternic al ființei lor, e însuș instinctive pierii lor.

O dorință crește în ei inconștient de a se atinge, de a participa la viața păcătoasă a celor de pe pământ. În ei se aprinde o putere nouă și covârșitoare. Atunci se însuflețesc și ard; căci ingerii trebuie să fie senini și neîmpovărați. Iusăși pasiunea care-i mână este un păcat.

Și întinzând atuncea aripile lor cerești, se prăbușesc în cenușă și dispar... dar pe urmele lor de lumină oameni se ridică.

În schimbul acesta, imens, necalculat, zadarnic cel ce aude armoniile divine ar mai căuta să disecarnă unde este omul și unde Dumnezeu.

Omul este însuș ingerul care luminează pe Dumnezeu cu prețul propriei fericiri, în toate colțurile sufletului făcut pentru păcat.

Miltza Patrașcu: Jeanne d'Arc.

Călărețul și calul

de Gerhard von Mutius

Cunoaștem cu toții din antichitate făptura legendară a centaurului. Un trup de cal cu copite și coadă petrecut într'un bust omenesc, înzestrat cu brațe și cap omenesc. Se poate ca să răsune în el ecoul unei amintiri de horde străine călărețe căci Homer chiar nu cunoaște decât calul în fața trăsurii, călărețul însă ba. Centaurul e expresia mitică a mirării că omul și calul pot crește împreună într'o făptură unică.

Dacă azi un asemenea întreg ni se înfățișează înaintea ochilor cu totul viu, ne gândim la un bun călăreț. Ținuta și mișcarea omului reiese în acest

caz nemijlocit din ținuta și mișcarea calului și invers ni se pare că ceva din puterea elanului înfrăpătat al calului, trece asupra călărețului care se odihnește în ritmul mișcărilor sale așa cum înotătorul e purtat de val. Dar că acestei armonii pentru ochiul privitorului îi corespunde ceva launtric, acest fapt îl poate observa și acela care începe să învețe a călări sau a înota. La început e față de dobitoc tot atât de străin ca față de elementul pe care nu-l poate stăpâni ci în care se poate doar adânci. Și atunci se naște încet, încet, încrederea și cu ea **putința**.

Dece pe înnotător apa îl duce și atunci când e culcat pe spate fără mișcare și dece cel care nu știe înota se cufundă ?

Calul de cele mai multe ori simte și mai fin decât și-ar mărturisi însuș călărețul în ce dispoziție se află. Dacă pornește către un obstacol, călărețul trebuie să-și arunce propria-și inimă peste gard. Astfel călăreț și cal alcătuiesc sufletește un întreg și bucuria lor e să se antreneze tot mai mult între ei, ca să se asemene tot mai mult centenarului.

De obicei se crede că raportul dintre cal și călăreț e numai cel al supunerii. Mândria omenească dorește ca supue ori unde natura. Și totuș orice rendement al calului provine din propria sa lege, din libertate. Și cu atât mai mult cu cât isprava e mai mare ! Nu-i orice cursă o luptă liberă acailor ? E doar condusă în mod tainic de o înțelepciune omenească pătrunzătoare.

Lucrul cel mai bun pe care-l are de dat calul nu e supunerea ci darul lui adevărat : libertatea sa. Călărețul cel bun va înbi deopotrivă toanele calului ca expresii ale libertății.

De aceia așa precum ochiului care privește adânc i se desvăluie toate așa zisele constrângeri ale

naturii drept colaborare a omului cu propriile legi ale naturii, așa rămâne și călăria o colaborare dintre om și cal.

Și adevărata taină constă în aceea că o înțelegere reciprocă vitală între făpturile cele mai deosebite ca omul și calul e înainte de toate cu puțință. Mai mult chiar decât marea mișcare repezită în acru proaspăt, adevăratul noroc al călărețului e această înțelegere care nu se desvață niciodată ci se recapătă mereu reînnoită.

Și nu-i oare această înțelegere ce-ar trebui să obținem peste tot în lume ? Față de individ, ca și față de grupuri omenești, față de conaționali ca și față de străini ?

Acțiunea noastră nu va deveni roditoare și creatoare decât atunci când vom trăi oarecum nu numai peste orice contraste Comunitatea ci când o vom crea veșnic reînnoită.

De aceea calul este pentru călăreț un dascăl de neprețuit.

N'avem decât să aplicăm și în lume, de pildă în politică, ceeace învățăm dela el pentru a verifica expresia simbolică a unei înțelepciuni cu mult mai cuprinzătoare din vechiul proverb arab : „Norocul pământului zace pe spatele calului”.

Arhitectură socială ■ ■

de Marcel Iancu

Datele reformei arhitecturii sunt însăși aspectele vieții sociale : Timpul extremei constrângeri și a fraționalizării se oglindește în noile principii. Muncitorii intelectuali și manuali trăesc sacrificiul individului pentru totalitate.

Mașina ridicată la forța de divinitate prin legea efortului minim face din casa viitorului : «mașina de locuit».

Sub semnul umilinței individuale și a «efortului minim» se desfășoară azi noua estetică.

Altădată arhitectura fusese arta fațadelor, a palatelor, o artă mai mult festivă decât utilă. Renașterea făcuse chiar din arhitectură o adevărată artă grafică, decorativă cum nu mai fusese nici odată și suprema înfrigurare de a orna, de a împodobi, ucisese structura însăși a acestei mari arte. De 2 secole s'a încercat mereu reeditarea acestei arhitecturi de floricele și această criză a durat până

în zilele noastre când mecanismul vieții a modificat structura însăși a simțirii noastre.

Optimismul artistic al generației tinere au readus efortul arhitectonic spre obârșie : Suprafețe Volum, Materie și Spațiu.

Niciodată cântecul geometriei nu a stăpânit mai inters și magnific simțirea omului.

Nici odată nu s'a întrebuințat mai sensibil, minunea materialelor pure.

Niciodată splendoarea nudității unui plan, n'a fost mai conștient întrebuințată.

În rezumat vom putea afirma că arhitectura contemporană nu mai poate fi decât anti-decorativă. Frumusețea ei rezidă în jocul de raporturi și volume și nicidecum în mărime și bogăție decorativă.

Unitatea ei rezidă în geometrie ce tinde spre o continuă simplificare, iar înțelepciunea ei în modestia și expresia vâjnoasă a materialului.

Henry Daniel: desen.

Pamflet contra lui Monsieur Teste

Hors-texte din romanul: *Ci numai îngerul e fără de prihană*

de Lucian Boz

Șovăirea styloului pe hârtie. Știu truda și trădarea pentru redarea chipului prieten. Asemeni incomensurabilitatea circumferinței, nesfârșitul π . Evadez deci din datorie și vă transmit câteva pagini ale unuia din echipa noastră. Fără voia lui le păstrez și le trădez. Și nu fără părere de rău. Ceeace el își găsea esențial era o povestire—poem, înscrisă într-o agendă veche. Am aflat, cu greutate și șiretenie, că era o proză asemănătoare „Marelui Inchizitor” a lui Dostoewsky, parabolă densă, semn de întrebare între folianții veacului. Nu știu care era subiectul. Vag, povestea ceva despre faptul semnificativ al dionisiacului Nietzsche, în tinerețe: dus de prieten, prin surprindere, în bordel, a fost copilărește de stânenit; ca să scape începu să cânte la pian; apoi a zburat-o pe ușă. Ce semnificație avea acest gest, în ce corelație îl puneam cu timpul și sorțile — nu știu. Dau aci alte fragmente din manuscrisele împrăștiate pe la prieten.

*) Seara asta strungește piscurile, pe cerul mai albastru. Un miros de pini și rășină. Seara, ca un clopot de sticlă. Nu te mișca. N-o lovi cu degetul încovoiat: răsună prelung. Cine s'a lovit de perețele nopții noi de răsună, lang, lang, balang...?

Negrăită încântare. Sunet de lapte crud, moli-ciune femeiască a ugerelor! Stau tolănit la margine de poiană, pe ace de pini. În față curbura unui vârful verde-închis. De-acolo vine această incantație lentă. Mă ridic, în coate. Muntele este

mai negru. De undeva, un regisor luminează fondul. Reflectoarele arhanghelilor îl caută pe Iscariot? (Sau pe mine?). Prin priveliște, pe vârful trece încet șirul vacilor. Trec încet și parcă impietresc. Impietresc, crescute. Zarea este acum plină de șirul nesfârșit. Și îmi apar de-odată nefiresc de mari (li-ang, lang, balang) și parcă ar fi Europe posedată de Dumnezeuescul Taur.

Vedenia stăruia prin munții Carpaților. În mii de locuri o închipuiau aceiași. Spectacol oferit

oamenilor. Acuma vacile se micșorează. (E un urlet de lup ?) și gonesc peste deal.

(Sting lampa de buzunar. Material pentru un poem în proză. Acasă, în camera de excursionist. Să termin lucrul). *)

*

Domnule Teste, v'am citit biografia, interviurile, scrisorile și aforismele. Ele fixează desigur structura spirituală a unei părți din umanitate. Totuși, permite-mi să depun mărturie pentru o altă rasă. Creată — unde și cum, nu știu, poate prin generație spontană. Poate că vulcanii Azorelor au scos la iveală osemintele străvechilor Atlanți, cari s'au întrupat la suprafața Mării ca zei ai unor răposate seminții. Poate sunt materializări a unui Logos luciferian. Nu știu. Mărturisesc numai că ochii mei au văzut spectacole, în care numele domniei-tale, arhaizant, Monsieur Teste pe românește Creer, s'frunța poate poemele din neurologii. Vă trimit pentru edificare următoarele steno-grame :

1) EPIFANIE

Știu că pe pia și dura — mater se află ză-grăvit atlasul cosmic, dar închipuiți-vă o ființă cu calota craniului ridicată și membranele și aureolele fluturând în jurul crecerului dezvelit. Lichidul Cefalo-rachidian țâșnit, stârpise toată vegetația din jur. Pe un sloi de gheață cobora un urs polar. Mai purta în blană irizarea aurorei boreale. Eu care pândesc, rezemat peste banchiza foilor albe, holbat spre Wallhala, văzui cum deodată începu să scânteieze, dela occiput în sus. Un incendiu, scurt ca o posesiune de țap. — și văzui cum un înger ridică în mâini cele două emisfere ale crecerului, și dispăru cu o aureolă fără seamăn. De-acum acesta este rostul vieții mele : să mărturisesc la toate răscurile, miracolul văzui. (Cp. *Homme toujours de bout sur le Cap Pensée*) ...((Log-book de M. Teste)).

2) XIPEHUZII

Știu o legendă. În numele ei opun principiul de viață al Xipehuzilor, infailibilei castrări de sine a d-lui Teste. Care era esența Xipehuzilor ? Cea de ființe lunatice ? Nu ! Xipehuzii sunt Formele, sunt Mamele lui Goethe (Faust II), sunt ideile platonice, pe pământ trăitoare. Oarecum. Erezia lui Monsieur Teste este că tinde spre acestea numai cu gândul. Igiena intelectului este ca o etuva : omoară mătășurile, mototoleşte florile. Nebunie de-a fi veșnic Acela, de-a participa la Ființă prin imobilitatea gândului. Gândul, scop în sine, cu cordonul omblical ce-l lega de lume, tăiat. Cp. *Je sentais qu'il [Monsieur Teste] était le maître de sa pensée (Soirée)*. Ci ființa Xipehuzilor alta este. Cine nu le-a văzut vre-odată, în visul celei mai îndrăznețe evaziuni (sau, transcrise, în cartea lui Rosnay ? Forme geometrice, con, cilindru, stratificații multicolore, în veșnică schimbare, treceri între géométrie și culoarea juvacerurilor. Ființe gânditoare, dar fără neuroni.

Materie care gândește. Gând materializat. Sub-

*) Seris în același seară. Fixează peisajul.

stanța gândului, solidificată, și făcută autonomă de orice organ de gândire emisă.

Și la baza formei lor geometrice, steaua, punct luminos.

— Simbol cuprinzător de deplasare a centrului vital, de sus în jos, dela creer la sex.

— Și astfel trăii, gând integral, gândit cu tot trupul de materie pură. Pânăce veni Bacon.

Recunoașteți în aceste caracteristici ale lui : divinizarea spiritului, credința că Luna, Soarele, stelele ar fi masse luminoase și nu zei, denși de mit, oarba încredere în Știința Măsurătoare, — recunoașteți pe tipul Teste, a sepiei ce aruncă corosivitatea gândului destilat în întuneric, peste lucruri. Dar fu dat ca acea seminție să nu fie stârpită. După milenii se află din nou, împrăștiată peste continente, în văgăuni, printre stalactite, în orașe, prin catacombe, pe sus, cu măști surâzătoare.

Am asistat la chemarea unuia.

Il urmăresc. Viața însă nu se desfășoară decât fragmentar. Din aventurile lui, câteva...

3) PROSELITISM

Rezistența începu să se organizeze prin orașe.

Xipehuz trecea prin cetate. Lipca pe un zid afișe care prindeau consistență și text numai când stăteau în fața lor îndelung, până deveniseși însuși zid, însuși afiș. Atunci textul începea să cuvânte singur, ca o miclă care se ridică din pădure. Totuși guvernele au aflat despre lentul proselitism. Deci Xipehuz trecea. Lipise un afiș. Și fugi. Strada era sumbră, viața intrauterină. Casele, fără ferestre, aveau pereții umflați. Parcă aveau zidurile de cauciuc care zvâcnesc neconținut sub presiunea aerului din lăuntru. Era parc-mi-se, sufletul orașului care se agita plin de presimțiri. Fugi înspăimântat. Istovit, se rezemă de un felinar. Cursă drăcească. Stâlpul care era de cauciuc, încurbă și felinarul, de gutapercă umedă, i se lipi pe obraz. Era stratagema Orașului, de-a psătra în gutaperca plastică, masca obrazului. A doua zi l'a identificat, încarcerat și oxidat.

4) O ALTĂ CHEMARE

(Scenariu)

Marea Moartă, densă. Pășește printr-o pădure. Flori și pomi, de faună marină. Trece când printre polipii, supraomenești de frumoși, când plutește. Din când în când, străfulgerări. Mare. Pășește în Mare. Scufundare lentă. Liane, se zvârcolesc în adâncimi. Din depărtare, fosforescențe. Peste ecran trec literele de foc : *Sodoma și Gomora*. Intre case albe, între albastre lumini. Trec pești luminoși. Ei luminează orașul. Din când în când se aprinde un foc : pucioasă poate dela ploaia biblică. Stâlpi de telefon. Pe fiecare un schelet, cu receptacol la ureche. Fac o mișcare, anunță. Sârmele se aprind.

Trepte, sală, masă, în jur divane. Pe mese, cupe, la ele flăcări. Pe divan schelete, cum i-a surprins pedeapsa. Se apropie de unul : în coșul pieptului mișcă un polip. Mai departe, întins pe un divan un alt schelet. (Basinul rotund, Femelă). Jos inge-

nunchiat, un om. Capul în poale. Dar deslușit de șira spinării. Ea are capul în mâini (Jorik?). Voia să-l sărute? Se întoarce spre primul schelet.

Polipul bate ca o inimă — e ca o inimă — e o inimă. Carnea devine fragedă, de copil. Se mișcă. se scoală. Azvârle mâinile. A înviat! Apoi, la ceilalți. Asemenea. Înviere. Dar capul fu uitat. Alina-nea alături. Cei doi, fecioara și cel fără cap, se ridică. Omul îi privește. Când îl vede pe cel fără cap, pălește. Totuși se apropie de el, cuprinde cu mâna locul unde ar fi trebuit să fie capul și sărută în gol. Scheletele înviate pășesc încet afară. Când trec pe lângă ziduri, umbrele lor sunt numai radiografia scheletului.

Pășesc printre pomi de liane. O fosforescență și o tristețe a adâncimii. Totuși omul sărutat, va trece prin lume. Are și el misiunea lui. Deaceia inima este ca un polip avid.

Xipehuz trecu prin peisagii. Priveliști de munți. Decor voivodal. Că dacă umbla drept, planul desgolit primea roua dimineților, pe care Soarele, ca o sondă aprinsă, în depărtare o evapora, tămăc. la ingenuchierea în fața firii. Că dacă se întindea pe pământ Rachisul și Marele Simpatie vibrau ca un aparat radiofonic. Se stabilea o legătură între ele și lucrurile din jur.

Trupul Xipehuzului începu să facă parte din lume. Un filon energetic pornea de-atolo, și dacă, așternut pe teren de gișturi cristaline, pseudopodile Marelui Simpatie se înfigeau în pământ, devenea și el sist, argilă moale sau fluid ca un nisip în această clepsidică a planetei. Devenea cu încetul palimpsest: scrisul povestea evoluțiilor prin seria animală și omenească se ștergea prin amintirea trupului și reapărea vechiul scris al trăirii cosmice, de planetară incandescență, de coborîre din soare, de odihnă între lucrurile neînsuflețite, veșnice și subpământene. Era astfel întins pe jos, crucificat, pîndea ecourile pământului, zvâcnirea magmei, trosnetele din arterele pământului.

Și încet se infiripau în jurul lui căile planetelor, ca diademe, cercuri lunecând din cer, strângându-i inima și exaltând-o către cea mai depărtată nebuloasă.

Și când pătimea durerea sevei pomilor, care izbește în artere, vrea să țâșnească și nu poate. Trăia viața arborelui, îi știa gîmățul, repercutat până în rădăcini, când vîntul apucă chica frunzișului, știa oarba scormonire în pământ a radiclei și suferia de tristețea pământului vlăguit de sevă și de setea oarbă a plantei după întuneric. Când rădăcinile nu pătrundeau, ci rămăneau numai la suprafață, se simțea purtat ca într'un hamac, legănat lent, de țesătură vie, ce-l învelește și îl păstrează ca o fiară antideluviană, uitată printre ghețari.

Lângă filoane de ape. Dar cineva spune limpiditatea îngerească, venită din adâncuri, neturburată, desgolită de toate miresmele, ci imagine a stării de beatitudine. Bucurie imensă, când la un torent de munte i-a intrat în cutia craniului un păstrăv, cum zburda acolo, cum ciugulea restul, cotor al neuronilor!

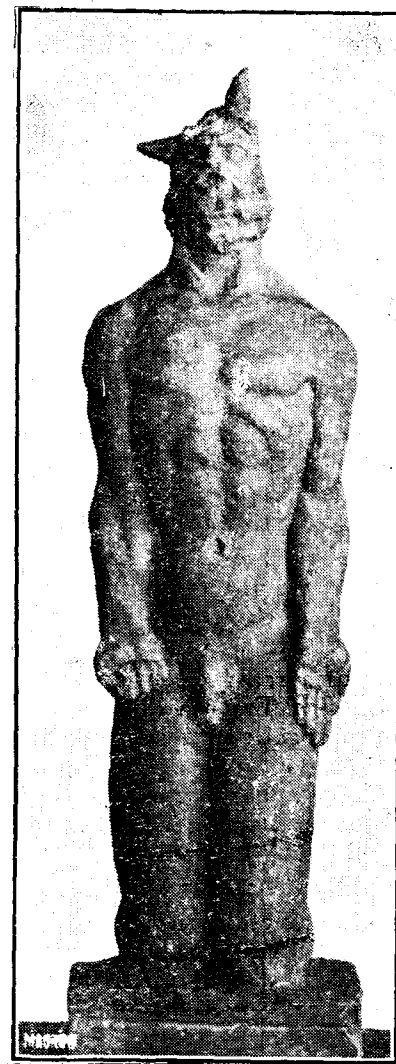
Era o beție cerească și fugi cu mâna pe inimă, feciorelnic, și se aruncă pe o stîncă cu jnepi. Apoi aceștia se încolăciră în jurul lui.

Teseau prin carnea lui un schelet vegetal. Fu pentru o noapte, semen munților, acolo pe înălțimi. În miez de noapte, simți cum că pe antipozi, în grădini luminoase, guvernantele adună copilașii de prin parcuri, spre a-i duce acasă. (celelalte foi s'au pierdut).

*

Astfel era itinerarul acestui Xipehuz. Text însă fără dicționar, poveste fără sfârșit. Știu numai că fusese sortit să refacă drumul dela mineral, vegetal, animal, și uman, în sens invers. Omul se reîntoarce la planetă. Întoarcerea asta este fără sfârșit.

Semnul încrustat pe fruntea lui Xipehuz, nu-l deslegăm. N'avem nici vrerea, nici putința. Totuși povestea este simplă ca un basm de Andersen. Basmul este în noi sau ne este trimis. Monsieur Teste trăiește basme elucubrate de propriile-i puteri. Xipehuz aspira la basmul planetei. Alegerea n'o puteți face cu zaruri.

I Jalea: Gargouille (bronz)

SEX SLAB

de Barbu Brezeanu

Yta se prenumea. Margareta. Margueritta, Itta: Yta.

Tocise numele odată cu glasul.

Era una pe care o văzusem întâiu silabisind ulița — găsită echivoc îmbrăcată, cu panaș alb în jurul cefei și pălăriei, cu pantof negru pe care lucea diamant de sticlă pură. Și în ciuda acestor remarcabile apendice, frumusețea în regiuni nemăsluite se arăta deplină.

Am gonit urma ei, am împiedicat lângă ea, și tipul am preumblat braț la braț. Normal. Fîndcă se titula «artistă» la teatru-cinema-salata, ieșea seara pe scenă. Și ziua (sărbătorile) când în simțul unei cazărmi liberate, era mîncată din ochi treziți... Iar restul, la lucru.

O nimerisem în ultima fază, pe drumul penultimei.

În consecință, printr-o ieftină contramarcă, mă aflam participând la un spectacol de mahala, în sala umplută, cu tipi împănăți cu servitoare prostmirositoare sau domnișoare incerte, în aer aburit de necinste și sgomote, apostrofe, complimente sonore, suspecte...

Aproape sufocat, nu mai bissez spectacolul, am răpit-o timpuriu din acest sân robît cu argumente minore: s'a preferat ntr-o aventură bănuită fără a doua zi. Raptul era definitiv.

*

Într-o străinătate a fost șlefuită această stea țuguită și adusă la dimensiuni simetrice. Dovedea a fi maleabilă.

*

Preschimbată, se afla, sub veghe, în corpul de casă ce stăpâneam. În aripa stângă, autonomă, Yt cea desbărată de gusturi autentice, colabora existenței cu multă aparență.

Fără simptom, într-o zi, și cu tot sfatul doftoricesc, femeia începu să se usuce. Se usca în secul înțeles; pierie apa dintr'un smârc, i se topea și carnea: de senau bine accentuate oasele osicioare. Eu care o vedeam cotidian goală (permit să mă prezint — sunt pictor pentru artă și multiplic pilde ce-mi plac) scăpam din ziare pielea ce se strîngea prin orbite și coaste, atrasă de o normă lăuntrică...

Fără de leac, urmăream circumspect acest fenomen de tragică sleire. Era cea din urmă atenție ce-o puteam lăsa asupra sufletului său, neutralizat.

Degetele dela mână pierdeau rotunjimea; chiar subțirimea. Scobite, noduroase reaminteau sinistrele insecte lunguiețe, ce mirnetic așternute abia le deslușește de lemnul crăngilor.

Se apropia de bună samă realității.

Ochiul, însă, în tabietul său respingea net însușirea firescului, ascetizarea brăzdată prin carne — fiindu-i prea bine încă, svonul ultim, lucitor, al balului din sala oglinzilor.

Unu.

În pădurea cântătoare de trupuri, alinată prin lascivul filtru al saxofoane, legănată strâns în jocul ameteții, superba încarnată primi — abil — deochiul

de babă mare, menținută în pietre scumpe și geloasă pe virginalul dancator. Veterana poftă ricoșă în chipul inițiat, fie o jumătate veac, de țigancă pielea roșie din șatra ce da târcoale țării de jos a Dunărei.

Smucită, apoi copleșită, modelul găsi ocrotire, provizor, pe terasă. Tainic împunsă, nedumerise...

Era noaptea dimineții, și timpul peste trupul îmbăiat de frecățul lănuirii curmate, fu prielnic unor adieri și schimbări calorice.

S'a spovedit.

A doua seară priveau ochi veștezi în cearcăne ieri neofilite.

S'a spovedit.

De a doua săptămână i se sorbea nespus fusul trupului. Yta, It...

Spre a doua lună a tușit mic ghem o stafidă străvezie, de coloarea liliacului...

Și de doi ani fără motiv inteligent, murise.

Am regretat.

Miliza Patrașcu: desen.

NOTE, CĂRȚI & REVISTE

Gerhard von Mutius, actualmente ministrul plenipotențiar al Germaniei în București, e renumit în literatura modernă germană pentru următoarele lucrări filozofice și sociologice: «Jenseits von Person und Sache» (1925) și «Wort, Wert, Gemeinschaft» (1929). Publicului bucureștean d-l von Mutius e cunoscut prin conferințele sale din care cea făcută în limba franceză asupra lui Nietzsche la Uniunea Intelectuală a fost îndeosebi remarcată. Eseul «Calul și călărețul» e inedit, scris anume pentru «Contemporanul».

Principesa Bibescu a binevoit a da revistei noastre autorizația de a traduce pentru prima oară în românește un fragment din articolul său «Les Transylvains» apărut în «La grande Roumanie» și care se referă la simbolul moșiei părintești din Rădăciuni oglindită în viața idealistă a lui Iuliu Maniu.

F. T. Marinetti care a fost strălucit primit în București la Academia Română, la Contemporanul, la Uniunea Intelectuală și la S. S. R. de către „lingăii balcanici” (vorba poetului dela „Gândirea”) a pus la punct poemul „Sonda dela Moreni” care va apare în numărul viitor al „Contemporanului”.

† **Wladimir Maiakowski**. Șeful futuristilor ruși comuniști își câștigase o notorietate mondială grație traducerilor în limba germană a poeziilor lui. Maiakowski a avut marele merit de a urma exemplul expresioniștilor germani din preajma lui 1900 — în speță Arno Holz — eliminând vocabularul abstract simbolist pentru a introduce cuvintele curente și termenii tehnici moderni în limba poetică rusă. A înlocuit accentul tonic (metric) prin cel logic și a îmbogățit poezia rusă prin cuvintele compuse ale rimelor. În fond anarhist, Maiakowski n'a avut legătură cu pământul și mușul rus. Din momentul când proletariatul marilor orașe în persoana lui Lenin a luat conducerea politică, Maiakowski devenise poetul oficial al Sovietelor. Sinuciderea lui răpește Moscovei sovietice poetul reprezentativ al epocii.

Contele Hermann Keyserling a împlinit 50 de ani. — În școala sa dela Darmstadt — «a înțelepciunii» — mulți nebuni din toate continentele au venit să-l sărbătorească. Keyserling a făcut de două ori ocolul lumii: odată pentru a se găsi pe el însuși, odată pentru a ușura lumii spirituale găsirea conștiinței. Iar în a treia călătorie în Europa când a poposit (în 1927 prin conferința sa la Uniunea Intelectuală) și în București, a căutat sinteza bătrânului continent în analizele profunde adeseori spirituale, raccourciuri semănate cu butade: «Spectrul Europei». O pagină de simpatică înțelegere era consacrată României. De atunci (filozof care refutează vechile sisteme de gândire pentru a stabili concepția lui crescută din ce a fost) a descoperit America în cartea sa «Psihanaliza Americii». Și azi la 50 de ani se pregătește — conquistador al spiritului — pentru a pleca în alt continent.

R. D.

«Isabel și Apele Diavolului» Roman de Mircea Eliade, Editura Ciornei 1950.

Dacă nu a fost primit cu toată înțelegerea pe care tonalitatea sa estetică o necesita, în orice caz romanul d-lui Mircea Eliade a fost primit cu o bunăvoință revelantă. Căci n'a fost vorba de un public și o presă care au privit cu un interes patern schițele unui scriitor debutant, ci de un public și o presă care s'au găsit în fața unui fapt a cărui existență evidentă prin ea însăși nu putea fi înlăturată. Lui Mircea Eliade i s'a acordat bunăvoința celui care știe să se facă respectat.

Este un moment cultural foarte sugestiv cel numit mai sus. Nu toți literatorii se pot face respectați, în oricare moment. Cezar Petrescu este, incontestabil, un excelent scriitor dar utimele sale producțiuni literare au declanșat atâta simpatie și familiaritate în marele public încât limitele respectului pentru scriitor și opera sa au fost cu brutalitate frânte. Nu vrem să spunem că o operă nu trebuie să fie pe gustul publicului pentru a fi respectabilă; dar nefiind pe gustul publicului, căruia nu-i acordă nici o concesie, este cu atât mai semnificativ respectul care i se poartă și cu atât mai revelant pentru valoarea intimă a operei.

Mircea Eliade s'a făcut respectat în primul rând prin sinceritatea sa.

Sincerității sale desăvârșite îi datorește Mircea Eliade acea impresie de viu, de actual pe care o lasă lectura romanului său. Și lucrul era dintre cele mai dificile. Construit ilogic, pe o temă interioară, cu argumente abscurse, eliptic și torturat, romanul, scris cu o mână mai timidă, ar fi fost condamnat ca orice produs absurd al imaginației. Energia însă și loialitatea prin care s'a realizat i-au dat forme certe istorice și un conținut de vitalitate unic.

Inchipuiți-vă o carte în care nimeni nu se mișcă decât just pentru a nu staticiza romanul, în care eroii verbesc leneș și viața lor însăși curge leneș — și în care se închide totuși o extraordinară mobilitate. Procesul lui Mircea Eliade a fost de fapt simplu, deși neuzitat în literatura noastră: el a propus, pentru realizarea intereselor estetice ale romanului său, valorile spirituale pe deasupra celor exterioare și de intrigă. Intrucâtva romanul său se resimte de influența spiritului Indiei, țara în care autorul l-a gândit și l-a scris. Căci ia din istorie doar ceea ce-i trebuie pentru exerciții metafizice, în cazul de față luând din vocabularul vieții curente numai acele expresii utilizate în viața spirituală.

Dar mai are un înțeles această constatare că Mircea Eliade s'a făcut respectat, — în afară de înțelesul propriu al lucrului, față de autor, adică. Respectul care s'a purtat operei lui se resfrânge mai departe, căci autor și operă sunt reprezentativi.

Reprezentativi pentru o generație care, prin natură, e spiritualistă și, prin expresie, sinceră, — pentru această generație ale cărei cântece și jocuri încep înfățișat să fie cercetate.

C. NOICA

Spiciu din „La petite Infante de Castille” de Henri de Montherlant Bernard Grasset 1929.

„Barcelona e un oraș de șase sute de mii și două sute de suflete și n'are decât un pisoar.

Se poate ghici că sunt ore la care e supra încărcat de suflete. Dar simt că ar trebui să încep altfel povestea mea”.

Povestea-roman începe prin înregistrarea unei „estafilade căpătate la înălțimea omoplatului. „Recusut la Valencia, în loc să mă las îngrijit liniștit, după 48 de ore, goncam spre Barcelona” — povestește Montherlant.

„Doar că având un bilet de întâia am trecut într'a treia din pricina unui animal feminin pe care vroiam să-l examinez de aproape”... Romanul lui Montherlant nu-i decât un «viguros» reportajiu asupra vieții micilor dansatoare spaniole în așteptarea toreadorului sau sportmanului poet.

Cahiers d'Art (5) 5-e année 1950 se deschid cu un studiu al lui **Christian Zervos** în care se urmărește evoluția naturii moarte în pictură cu oprire la realizările lui **Cézanne** și comentariu mai lung al înfloririi neașteptate a «obiectului» din opera lui **Henri Matisse**.

Studiul lui **Joseph Strzygowski** dezvoltă ipoteza că arhitectura și arta nordică în lemn, exemplificată de **nava din Oseberg** (din secolul IX, de curând descoperită) a determinat prin intermediul Normanilor arta gotică. Strzygowski constată că și templul grec de piatră își are obârșia în «megaron» — casă nordică în lemn — ca și templul indian de piatră născut din arta nordică aniconică în lemn. Obiectele corăbiei lui **Oseberg** în special seria de **Toiege cu balauri** sunt amplu studiate. Contrar părerilor savanților norvegieni moderni ca **Dietrichson** și **Schetelig** care văd la **Oseberg** influență carlovingiană și bizantină, savantul vienez demonstrează că arta lemnului înfloritoare în Nordul primelor secole ale erei creștine (ca la **Oseberg**) a influențat considerabil arta în metal și în piatră a Sudului european și asiatic.

În «**N. R. F.**» **Juin 1950**—**Jean Cocteau** subtilizează reflecții asupra viciului «Opium», gășibile în calitate comercială în romane clandestine eftine (ad usum scholari). E «jurnalul unei desintoxicări». Cocteau e convins că opiumul «poate fi bun și că nu depinde de cât de noi pentru a-l face amabil». Opus seringii — liniștește prin luxul său, riturile sale, eleganța lămpilor, furnalurilor, pipelor, prin punerea la punct seculară a acestei otrăviri delicioase. Notele scrise — con amore — asupra lui **Proust** ale desintoxicatului sunt un **P. S. spiritual, esteticant, inedit și de o reală valoare documentară** — o pecetie de ceară trandafirie cu armele nobiliare ale lui **Oscar Wilde**.

La pagina 928 din aceeași revistă, în notele asupra expoziției **Bracque—Picasso** (galerie **Paul Rosenberg**) **André Lhote** pictor și profesor în vogă la Paris — face pretențioase aprecieri critice asupra tablourilor inovatorilor cubismului. Reproșează ca un pictor-călugăr, ofensat de schimonosirea chipurilor lui **Picasso** inovații «puérilement sacrilèges»: «Dela un timp încoace gurile tuturor fețelor sale afectează de a fi verticale pe când sexele femeilor în delir la scăldat, dansând pe plaje metafizice observă în mod sistematic o orientare orizontală».

«**Der Querschnitt**» * **X Jahrgang**. Heft 6 **Ende Juni 1950** arborează hotărât reportajul internațional părăsind ținuta de revistă estetică de artă de avangardă.

Dar atitudinea favorabilă dictaturilor din Italia și Polonia nu ne convinge. Articolele par să fie comandate, fotografiile ambilor eroi „naționali” flutate.

Articolul „**Bontonul în teatru**” de **Jaroslav Hasek** aduce în traducerea germană pentru prima oară un talent umoristic literar al cărui corespondent pe o treaptă mai înaltă a ironiei la noi e **Jacques Costin**. Un fragment edificator din **Hasek**: „De curățim o portocală la teatru, să aruncăm coaja, nu în parchet ci sub fotoliu. Dacă am adus o sticlă cu bere, să căutăm a îndepărta dopul fără sgomot. Să nu aruncăm dopul pe scenă”.

Reportajul naiv și tendențios cu înregistrări de documente și citate e constituit de „**Moravurile din Moscova**” de **Panaït Istrati**.

r. d.

ADEVARUL LITERAR

Perseverența acestei publicațiuni este încântătoare. Te entusiasmează ca orice record, în care importă numai turul de forță, nu și culoarea ochilor atletului.

Admirăm, așa dar, turul, și am fi din toată inima fericiți să bem șampania cuvenită pentru numărul o mie.

Deocamdată, nu facem nici o rezervă asupra serbării. Adevărul literar este mult pentru cultura noastră avortată. Scriitorii cari, din anumite perspective, sunt foarte mari, colaborează acolo cu atenție — uneori exagerată. Condeie străine, în majoritatea cazurilor foarte utile și bine venite, se calciază într-o românească dezarmantă, însă lizibilă.

Mai rămâne cronică, așa zisa cronică de actualitate, în care actualul redactor al revistei stoarcă lămâia cea mai vântată a fanteziei. Dacă nu s'ar găsi câțiva idioți maniaci să-i trimeată poezii sub nivelul d-sale critic, ce s'ar face o muză, domnul **S.** odată pe săptămână?

MIRCEA GRIGORESCU

Expoziția armeană deschisă la șosea e cea dintâi din Europa, iar pentru noi și cea dintâi desmorțire a bătrânului popor împrăștiat. Darul e înfățișat din belșug.

Înainte de toate, salutul nostru neoclasicismului **Şahin**. Prezența gingașă a câtorva din operele sale cinstește expoziția. Alături — de preț — aflăm nealterate miniaturi colorate viu și expresiv (sec. XV). Arginți bătuți în vremea dinastiei artășize (sec. I. a. Ch.) cu admirabile profiluri. Un vas rotund de faianță. Talere. Draperii de altar. (maiestuasă cea pe fond albastru-închis cu motive cărămizii). Talismanuri din pergament cu desene ce uneori aduc firescul lui **Brâncuși**, altelei jocul lui **Cocteau**. Fotografii semnate **Alban**. (Dintr'o meserie **Aram Alban** face artă de umbră și lumină; remarcabile pozele sale, și deosebit acele pahare în transparență). Sunt, mai sunt, lucruri multe dintr'o mână — migăloasă — de artist înăscut.

Dar o expoziție, trebuie privită.

BARBU BREZIANU

Arhitectura socială, sobrul manifest din acest număr al lui **Marcel Iancu** e antemergător unui studiu ilustrat cu numeroase clișee „**Arhitectura modernă în România**” care va apărea în „**Confirmorantul**” din 15 Octombrie 1950.

